

23 MAMOGRAFIJA

Helena Turk

1. Kaj je mamografija?

Mamografija je *neinvazivna rentgenska metoda, ki se uporablja za pregled dojk*. Za namen mamografije se uporablja poseben rentgenski aparat (mamograf). Slika dojke, narejena z mamografom, se imenuje mamogram.

2. Kakšen je namen mamografije?

Mamografija se uporablja za *presejanje ali diagnostično pojasnitev tipnih sprememb v dojki, v največji meri pri ženskah*. Je najzanesljivejša in najnatančnejša metoda za ugotavljanje začetnih rakavih sprememb v dojki. Tumor v dojki odkrije prej kot katera koli druga preiskava. Mamografijo naredimo ob vsakem sumu na bolezensko stanje v dojki. *Prvi mamogram običajno naredimo po 50. letu starosti, nato pa na vsaki dve leti; prej (po 40. letu) pa po presoji zdravnika glede na družinsko obremenjenost ali osebno anamnezo večjega tveganja za raka dojk (npr. jemanje hormonskega nadomestnega zdravljenja)*. Pri mladih ženskah (pod 35. letom starosti) mamografija ni uspešna zaradi goste sence žleznega tkiva na mamogramu, ki preprečuje ločevanje med njim in eventualno prisotnim rakom dojke.

3. Kdo opravlja mamografijo?

Mamografijo opravljajo radiološki inženirji, vendar vas bo vsakič pregledal tudi zdravnik specialist za bolezni dojk.

4. Kdo vas na mamografijo napoti?

Na preiskavo vas napoti ginekolog ali zdravnik družinske medicine, ki vam bo tudi izdal napotnico, ki jo za pregled potrebujete. V ambulanti za bolezni dojk vas bodo naročili na pregled. Zdravnik-onkolog, specialist za bolezni dojk vas bo najprej pregledal, se z vami pogovoril in eventualno priporočil mamografijo. Če bi potrebovali hitro pojasnitev že predhodno najdene spremembe v dojki, boste pregledani takoj. Zdravnik bo na napotnici označil, da je pregled nujen. Najbolje je, da na mamografije prihajate vedno v isti center, ker je tako primerjava slik lažja in natančnejša.

5. Kako se pripravite na mamografijo?

Pred preiskavo *ni potrebna omejitev hrane ali pijače*. Pred pregledom na koži v področju pazduhe in dojk *ne uporabljajte deodorantov, parfumov ali pudrov, ker lahko motijo preiskavo*. Če imate še menstruacijo (niste v menopavzi), opravite pregled *med sedmim in petnajstim dnevom menstruacijskega cikla (prvi dan ciklusa je prvi dan menstruacije)*. Če ste že v menopavzi, lahko preiskavo opravite kadar koli. Če imate stare mamografske slike, jih prinesite s seboj na slikanje.

6. Kako mamografija poteka?

Radiološki inženir vam bo *namestil dojko med dve plošči in jo ob tem nekoliko stisnil*, da bo razločevanje med normalnim in bolezensko spremenjenim tkivom lažje, pa tudi zaradi zmanjšanja prejete doze sevanja, ki je sicer pri tem slikanju minimalna. Vsako dojko je potrebno slikati *v dveh osnovnih smereh* (pri čemer žarki potekajo od zgoraj navzdol oz. od sredine proti robu dojke). Ženska med preiskavo lahko sedi ali stoji. Mamografija traja zelo kratek čas (*približno pol minute*), po koncu preiskave ni potreben kakršen koli počitek ali druge omejitve. Prva mamografija da strokovnjaku za bolezni dojk osnovni mamogram, s katerim bo primerjal vse kasneje narejene posnetke.

7. Kakšne neprijetnosti lahko pričakujete?

Stisnjenje dojk pri slikanju je lahko nekoliko boleče, odvisno od občutljivosti dojk. V večini primerov ženske navajajo le neprijeten občutek, vendar pa stisnjenje traja le kratek čas. Brez stisnjenja žal ne dobimo dobre slike.

8. Kakšne so nevarnosti mamografije?

Količina sevanja pri slikanju dojk je minimalna. Lahko bi jo primerjali s količino sevanja, ki jo prejmete pri slikanju zob ali s količino sevanja, ki ste ji izpostavljeni pri večurnem potovanju z letalom. Prednosti rednega slikanja so bistveno večje od tveganja, ki ga slikanje v predvidenih primerih prinaša. Tudi stisnjenje dojke ni škodljivo, ampak zgolj neprijetno oz. boleče.

9. Kdaj bodo znani izvidi mamografije?

Slike in pisno mnenje specialista prejmete po pošti v 3-4 dneh.

10. Čemu bodo služili izvidi mamografije?

Izvidi mamografije bodo bodisi dokončni, kjer na mamogramu ne bo vidnih za raka sumljivih sprememb, bodisi vas bo zdravnik poslal na dodatne preiskave (dodatne slikovne preiskave, biopsija). *Dopolnilni diagnostični postopki* seveda ne pomenijo, da imate raka – so le pomoč radiologu pri ocenjevanju tkiva dojk. Tudi večina najdenih tumorjev v dojki ni rakavih.

Kljub temu, da je mamografija najzanesljivejša in najnatančnejša metoda za odkrivanje majhnih sprememb v dojki, *si dojke redno mesečno pregledujte tudi same*.